

(i) Printed Pages : 4

Roll No.

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

0	4	1	8
---	---	---	---

Exam. Code :

0	0	0	5
---	---	---	---

B.A./B.Sc. (General) 5th Semester
(2122)

MUSIC (Instrumental)

Paper—A Theory (In all Mediums)

Time Allowed : Three Hours]

[Maximum Marks : 45

Note :— Attempt any **FIVE** questions, selecting at least **ONE** question each from Units I to IV. Unit V is compulsory. All questions carry equal marks.

UNIT—I

1. Describe about the Historical Development of Indian Musical Scale.
2. Discuss the Historical Development of Indian Music from Prehistoric period to 4th Century.

UNIT—II

3. Write an essay on the scope of Instrumental Music in future after learning.
4. Write down about the Folk Instruments of Punjab.

UNIT—III

5. Write down the life sketch of Ustad Bismillah Khan and his contributions.
6. Discuss the contributions of Pt. Nikhil Banerjee with a brief life sketch.

UNIT—IV

7. Write in notation a maseetkhani gat of any raga of your course with two toras.

8. Write the description of chartal with ekgun and dugun layakaries.

UNIT—V

9. Attempt any **NINE** questions :

- (1) How many swaras are in Indian musical scale ?
- (2) Write the names of two main instruments of folk in Punjab.
- (3) Write any two names of the disciples of Ustad Bismillah Khan.
- (4) What is the thata of Raga Malkauns ?
- (5) Write down the Pakad of Jaijaiwanti Raga.
- (6) What are the nyas swaras of Chanderkauns ?
- (7) How many matras are there in Deepchandi ?
- (8) Which instrument did Bismillah Khan play ?
- (9) How many taalis and khaali are in Chartal ?
- (10) Which grantha was written in 4th Century ?
- (11) Define Tana.
- (12) Write down the name of the tala in your course having 16 matras.
- (13) What is the name of the son of Ustad Hafiz Ali Khan ?

(हिन्दी माध्यम)

नोट :- कुल पाँच प्रश्न करें, यूनिट I से IV तक प्रत्येक में से एक प्रश्न करें। यूनिट V अनिवार्य है। सभी प्रश्नों के समान अंक हैं।

यूनिट—I

1. भारतीय संगीत दरजे के ऐतिहासिक विकास का वर्णन कीजिए।
2. प्रागैतिहासिक काल से चौथी शताब्दी तक भारतीय संगीत के ऐतिहासिक विकास की चर्चा कीजिए।

यूनिट—II

3. अधिगम के बाद भविष्य में वाद्य संगीत के क्षेत्र पर एक निबंध लिखिए।
4. पंजाब के लोक वाद्यों के बारे में लिखिए।

ਯੂਨਿਟ—III

5. ਉਸਤਾਦ ਬਿਸ਼ਮਿਲਲਾਹ ਖਾਨ ਦਾ ਜੀਵਨ ਪਰਿਚਯ ਔਰ ਉਨਕਾ ਯੋਗਦਾਨ ਲਿਖਿਏ।
6. ਪ. ਨਿਖਿਲ ਬਨਰਜੀ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਦੇ ਸਾਥ ਉਨਕੇ ਸੰਖਿਪਤ ਜੀਵਨ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ—IV

7. ਦੋ ਤੋਡੋਂ ਦੇ ਸਾਥ ਅਪਨੇ ਪਾਠ੍ਯਕ੍ਰਮ ਦੇ ਕਿਸੀ ਭੀ ਰਾਗ ਦੀ ਏਕ ਮਸੀਤਖਾਨੀ ਗਤ ਦੀ ਨੋਟੇਸ਼ਨ ਕੋ ਲਿਖੋ।
8. ਏਕਗੁਨ ਔਰ ਦੁਗੁਨ ਲਯਕਾਰਿਯੋਂ ਦੇ ਸਾਥ ਚਾਰਤਾਲ ਦਾ ਵਰਨਨ ਲਿਖਿਏ।

ਯੂਨਿਟ—V

9. ਕਿਨ੍ਹੀਂ ਨੌ ਪ੍ਰਸ਼ਨੋਂ ਦੇ ਉਤਰ ਦੀਜਿਏ :
 - (1) ਭਾਰਤੀਯ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਦਰਜੇ ਮੇਂ ਕਿਤਨੇ ਸੁਰ ਹੈਂ ?
 - (2) ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦੋ ਪ੍ਰਮੁਖ ਲੋਕ ਵਾਦ੍ਯੋਂ ਦੇ ਨਾਮ ਲਿਖਿਏ।
 - (3) ਉਸਤਾਦ ਬਿਸ਼ਮਿਲਲਾ ਖਾਨ ਦੇ ਕੋਈ ਦੋ ਸ਼ਿਸ਼੍ਯੋਂ ਦੇ ਨਾਮ ਲਿਖਿਏ।
 - (4) ਰਾਗ ਮਲਕੌਸ ਦੀ ਥਾਟ ਕਯਾ ਹੈ ?
 - (5) ਜਯਜਯਵੰਤੀ ਰਾਗ ਦੀ ਪਕੜ ਲਿਖਿਏ।
 - (6) ਚੰਦ੍ਰਕੌਸ ਦੇ ਨ੍ਯਾਸ ਸੁਰ ਕਯਾ ਹੈਂ ?
 - (7) ਦੀਪਚੰਦੀ ਮੇਂ ਕਿਤਨੀ ਮਾਤ੍ਰਾਏਂ ਹੋਤੀ ਹੈਂ ?
 - (8) ਬਿਸ਼ਮਿਲਲਾ ਖਾਨ ਨੇ ਕੌਨਸਾ ਵਾਦ੍ਯ ਧੰਤ੍ਰ ਬਜਾਯਾ ਥਾ ?
 - (9) ਚਾਰਤਾਲ ਮੇਂ ਕਿਤਨੀ ਤਾਲਿਯਾਓਂ ਔਰ ਖਾਲੀ ਹੈਂ ?
 - (10) ਚੌਥੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਮੇਂ ਕੌਨਸਾ ਗ੍ਰੰਥ ਲਿਖਾ ਗਯਾ ਥਾ ?
 - (11) ਤਾਨ ਕੋ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਜਿਏ।
 - (12) ਅਪਨੇ ਪਾਠ੍ਯਕ੍ਰਮ ਮੇਂ ਸੇ 16 ਮਾਤ੍ਰਾਓਂ ਵਾਲੇ ਤਾਲ ਦਾ ਨਾਮ ਲਿਖਿਏ।
 - (13) ਉਸਤਾਦ ਹਾਫਿਜ਼ ਅਲੀ ਖਾਨ ਦੇ ਪੁਤ੍ਰ ਦਾ ਕਯਾ ਨਾਮ ਹੈ ?

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

ਨੋਟ :— ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ, ਯੂਨਿਟ I ਤੋਂ IV ਹਰੇਕ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।
ਯੂਨਿਟ-V ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਅੰਕ ਹਨ।

ਯੂਨਿਟ—I

1. ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤਕ ਦਰਜੇ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਿਕਾਸ ਬਾਰੇ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।
2. ਪੂਰਵ-ਇਤਿਹਾਸਕ ਕਾਲ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਸਦੀ ਤੱਕ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ—II

3. ਸਿੱਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਸਾਜ਼ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਦਾਇਰੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਲੇਖ ਲਿਖੋ।
4. ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਸਾਜ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ।

ਯੂਨਿਟ—III

5. ਉਸਤਾਦ ਬਿਸਮਿੱਲਾ ਖਾਨ ਦਾ ਜੀਵਨ ਪਰਿਚੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖੋ।
6. ਪੰ. ਨਿਖਿਲ ਬੈਨਰਜੀ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਪਤ ਜੀਵਨੀ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ—IV

7. ਦੋ ਤੋੜਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਕੋਰਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਗ ਦੀ ਮਸੀਤਖਾਨੀ ਗਤ ਦੀ ਨੋਟੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਲਿਖੋ।
8. ਇਕਗੁਨ ਅਤੇ ਦੁਗੁਨ ਲੈਅਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਚਾਰਤਾਲ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ—V

9. ਕਿਸੇ ਵੀ ਨੌਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਿਓ :
 - (1) ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤਕ ਦਰਜੇ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਸਵਰ ਹਨ ?
 - (2) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਲੋਕਧਾਰਾ ਦੇ ਦੋ ਮੁੱਖ ਸਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ।
 - (3) ਉਸਤਾਦ ਬਿਸਮਿੱਲਾ ਖਾਨ ਦੇ ਕੋਈ ਦੋ ਚੇਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ।
 - (4) ਰਾਗ ਮਲਕੌਂਸ ਦੀ ਥਾਟ ਕੀ ਹੈ ?
 - (5) ਜੈਜੈਵੰਤੀ ਰਾਗ ਦੀ ਪਕੜ ਲਿਖੋ।
 - (6) ਚੰਦਰਕੌਂਸ ਦੇ ਨਿਆਸ ਸਵਰ ਕੀ ਹਨ ?
 - (7) ਦੀਪਚੰਦੀ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੀਆਂ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਹਨ ?
 - (8) ਬਿਸਮਿੱਲਾ ਖਾਨ ਨੇ ਕਿਹੜਾ ਸਾਜ਼ ਵਜਾਇਆ ਸੀ ?
 - (9) ਚਾਰਤਾਲ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਤਾਲੀ ਅਤੇ ਖਾਲੀ ਹਨ ?
 - (10) ਚੌਥੀ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜਾ ਗ੍ਰੰਥ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ?
 - (11) ਤਾਨ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ।
 - (12) ਆਪਣੇ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ 16 ਮਾਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਤਾਲ ਦਾ ਨਾਮ ਲਿਖੋ।
 - (13) ਉਸਤਾਦ ਹਾਫਿਜ਼ ਅਲੀ ਖਾਨ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਕੀ ਨਾਮ ਹੈ ?